

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

REGIONÁLNÍ PROFIL ***Jihomoravského kraje***

Shrnutí podmínek a faktorů ovlivňujících trh práce v kraji

4. 11. 2019, Brno

Projekt Predikce trhu práce (Kompas), reg. č. CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_122/0006097

**KRAJSKÁ HOSPODÁŘSKÁ KOMORA
JIŽNÍ MORAVY**

Základní vlivy na trh práce ve 21. století

- Demografická struktura a její vývoj
- Struktura zaměstnanosti dle sektorů
- Vzdělání pracovní síly
- Vliv vědeckotechnického rozvoje

NUTNOST KVALITNÍCH PREDIKCÍ

Jihomoravský pakt zaměstnanosti

- **Signatáři (09/2016):**
 - Jihomoravský kraj
 - Krajská hospodářská komora jižní Moravy,spolek
 - Českomoravská konfederace odborových svazů
 - Úřad práce ČR-Krajská pobočka v Brně
- **Nositel JMPZ = Krajská hospodářská komora jižní Moravy,spolek**
- **Hlavním cílem JMPZ je rozvoj zaměstnanosti na území Jihomoravského kraje, a to v souladu s potřebami moderní a na znalostech založené ekonomiky**
- **Aktuální projekt: Predikce trhu práce (KOMPAS)**
- **Regionální platforma a její úkoly: kvalitativní i kvantitativní data a informace z regionu. Vytváření regionální komunikační platformy.**

Proč Regionální profil?

- **Cílem námi vytvářeného Regionálního profilu 2019 je shrnout základní podmínky a faktory, ovlivňující trh práce v JMK. To ve svém důsledku znamená nutnost věnovat se ekonomice, demografii, vzdělávání, zaměstnanosti, nezaměstnanosti, inovacím, technologickým změnám a mnoha dalším údajům, které nepochybně mají svůj vliv a v komplexu se ovlivňují.**
- Je nepopíratelné, že existují rozhodující, především technologické faktory a vlivy, ovlivňující trh práce nejen v krajském, ale v řadě případů i celoevropském či dokonce globálním, celosvětovém kontextu. Jejich nositeli jsou především ekonomicky silné nadnárodní firmy s výrazným inovačním potenciálem. My tyto faktory a vlivy plně respektujeme a nemůžeme je opominout. Nicméně v rámci projektu KOMPAS se jimi zabývají především specializované sektorové studie, zpracovávané z úrovně MPSV a NVF, a využívají se ve vstupech do centrální datové základny LEON. Naším úkolem coby regionální platformy je ale mimo jiné upozornit na takové faktory či vlivy, které se mohou specifickým způsobem projevat na regionálním trhu práce.

Regionální profil Jihomoravského kraje

- **Využití dostupných dat, strategických materiálů, významných výstupů jiných relevantních aktivit, monitoring médií, informace z jednání s významnými aktéry na trhu práce. Jejich analýza a syntéza do Regionálního profilu.**
- **Struktura RP je dána celostátní metodikou projektu.**
- **RP JMK 2019 obsahuje 135 stran analytického textu a několik desítek zdrojových datových tabulek v tzv. datovém setu. Zpracováváno k 30.6., aktualizováno ve 3.Q.**
- **Nutnost spolupráce regionální platformy (KHK JM) s krajskou pobočkou ÚP ČR, odbornou veřejností, zaměstnavateli a dalšími partnery vč. JMK.**
- **Informace z Regionálního profilu jsou dostupné po dohodě.**

Struktura Regionálního profilu JMK

I. Analytická část:

- Demografický vývoj
- Vzdělávání
- Ekonomická výkonnost
- Trh práce
- Nejvýznamnější zaměstnavatelé v kraji
- Rozvojové záměry v kraji
- Shrnutí

II. Datový set

III. Přehled klastrů

I. Demografický vývoj

1. Vývoj celkového počtu populace a věkové struktury populace
2. Vývoj zahraniční migrace
3. Očekávaný demografický vývoj do roku 2025

Ze statistických údajů jednoznačně vyplývá, že demografický vývoj je jak v ČR, tak v Jihomoravském kraji nepříznivý.

Populace bude stárnout a negativně se vyvíjí také produktivní část populace v kraji. Přestože počet cizinců v kraji kontinuálně narůstá, při současném vývoji nedokáže nahradit demografický výpadek na trhu práce.

II. Vzdělávání

1. Vzdělávání na středních školách a konzervatořích

2. Vzdělávání na vyšších odborných školách

3. Vzdělávání na vysokých školách

- Základní vzdělání bylo v Jihomoravském kraji ve školním roce 2018/2019 zajišťováno **487 základními školami** (včetně základních škol samostatně zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami). V 5 138 třídách získávalo vzdělání 103 247 žáků. Stejně i v této oblasti dochází v posledních letech k nárůstu počtu dětí i škol. V základním školství se postupně začínají plnit i třídy 2. stupně, kam se přesouvají silné ročníky a podle demografických údajů se tato zařízení nebudou v nejbližší době vyprazdňovat. Výrazným trendem je individuální integrace žáků ve školách.
- Nabídku středního vzdělání v kraji zajišťuje v roce 2018/2019 **123 středních škol**, z toho krajem je zřizováno 86 škol (z toho 2 konzervatoře a 10 škol, které vyučují pouze obory praktické školy), zbytek je zřizován soukromou osobou (26), obcí (3), církví (4) a MŠMT (4). Na středních školách se ve školním roce 2018/2019 vzdělávalo celkem 48 585 žáků, z toho 44 841 v denní formě vzdělání. Nejnižší počet žáků je na středních školách vzděláván ve školním roce 2018/2019, poté začne jejich počet stoupat. Maxima by měl počet žáků středních škol dosáhnout v letech 2023 až 2025. Pak by se měl počet žáků SŠ a konzervatoří držet přibližně kolem 55 tisíc.

II. Vzdělávání

- V Jihomoravském kraji je v současnosti **10 vyšších odborných škol** a ve školním roce 2018/2019 na nich studovalo 1 923 studentů. Samostatné VOŠ jsou pouze tři, ostatní vykonávají svoji činnost pod jedním ředitelstvím se střední školou. Zřizovatelem VOŠ je kraj (7), soukromý sektor (2) a církve (1). Počet studentů mírně klesá, což je dáno především demografickým vývojem. Nejnižší počty studentů VOŠ se očekávají od školního roku 2019/2020.
- Vysokoškolské vzdělání lze v Jihomoravském kraji získat studiem na některé z **12 vysokých škol (v r. 2018), z nichž je 1 škola státní, 5 veřejných a 6 soukromých**. 6 vysokých škol je univerzitního typu, 6 typu neuniverzitního. Na vysokých školách v JmK bylo ve školním roce 2017/2018 zapsáno 63 589 studentů, z toho 50 402 studentů se státním občanstvím ČR (v r. 2014/15 to bylo 58,1 tisíc).
- **Vzdělávací soustava v Jihomoravském kraji je na vysoké úrovni a dává předpoklad kvalitního uplatnění na trhu práce. Do budoucna však bude nezbytné, aby se změnil strategický pohled na vzdělávání ve smyslu částečného přesunu od oborového pohledu na oblast potřebných kompetencí.**

III. Ekonomická výkonnost

1. Ekonomická úroveň kraje
2. Odvětvová struktura ekonomiky kraje
3. Investiční aktivita v kraji

Pozice Jihomoravského kraje v rámci ČR se opírá zejména o hospodářskou sílu Brna a jeho širšího zázemí. Statutární město Brno je druhým nejvýznamnějším řídicím a ekonomickým centrem ČR s vysokou koncentrací činností s vysokou přidanou hodnotou (ICT, specializované služby, výzkumné organizace atd.).

Hrubá přidaná hodnota (HPH) Jihomoravského kraje na základě dat ČSÚ (ČSÚ, Databáze regionálních účtů) v roce 2017 činila 476 826 mil. Kč v běžných cenách. Na její skladbě se stále významně podílel **průmysl, který tvořil v roce 2017 27,2 % HPH Jihomoravského kraje**, z toho 22,3 % připadlo na zpracovatelský průmysl. Přesto se průmysl v Jihomoravském kraji podílel na HPH hodnotami pod celorepublikovým průměrem. **Na stavebnictví v roce 2017 připadlo 6,6 % HPH Jihomoravského kraje. Sekundární sektor tedy tvořil 33,8% HPH. Zemědělství se na HPH podílelo 2,5 %.** Podíly obou těchto odvětví na HPH Jihomoravského kraje se tedy pohybovaly nad hranicí celorepublikového podílu těchto odvětví na HPH ČR. Největší podíl na HPH Jihomoravského kraje však měly **služby, které tvořily celkem 63,7 % HPH kraje**. Z dlouhodobého hlediska dochází v Jihomoravském kraji při tvorbě HPH ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor sektoru zemědělství a průmyslu. Tato procentuální struktura víceméně koreluje s procentuálním podílem zaměstnanosti v jednotlivých sektorech.

IV. Trh práce

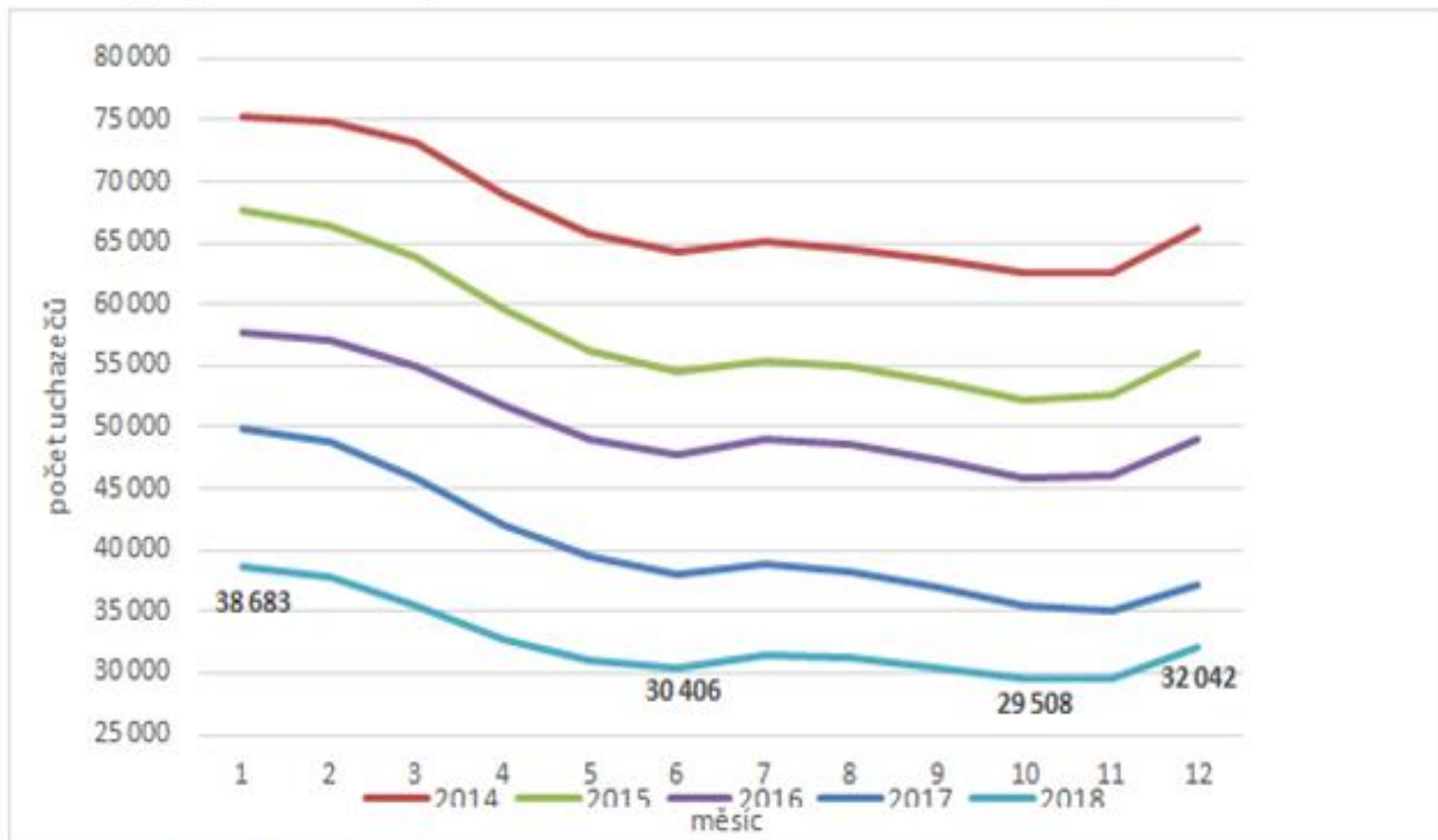
1. Ekonomická aktivita a neaktivita populace JMK
2. Odvětvová struktura a kvalifikační náročnost trhu práce
3. Mzdová atraktivita trhu práce
4. Cizinci na trhu práce
5. Nezaměstnanost
6. Volná pracovní místa

V kraji roste zaměstnanost. Za posledních devět let se v Jihomoravském kraji podle VŠPS zvýšil počet zaměstnaných o 41,1 tis. osob, přičemž šlo o poměrně dynamický vývoj. Ačkoliv v roce 2017 vzrostl počet zaměstnaných oproti předchozímu roku jen nepatrně a to o 0,2 tis, a tedy na 578,1 tis. osob, vývoj v jednotlivých sektorech ekonomiky byl však rozdílný. Počet pracujících v sekundární sféře ekonomiky se ve sledovaném období snížil, a to o 3,5 %, zaměstnanost v priméru a terciéru naopak vzrostla o 3,5 %, resp. o 16,1 %.

IV. Trh práce

- Co se týče zastoupení jednotlivých sektorů, **primární sféra ekonomiky se na úhrnné zaměstnanosti v kraji podílela 3,1 %, sekundární sféra 36,9 % a terciární sféry potom 60 %**. Krajská sektorová skladba zaměstnanosti v zásadě odpovídá celostátnímu průměru s tím, že v Jihomoravském kraji byla mírně nižší zaměstnanost v sekundární sféře ekonomiky (průměr za ČR je 38,1 %), zatímco v terciární sféře je naopak zaměstnanost vyšší (průměr ČR dosahoval 59,1 %). Zaměstnanost v zemědělství v Jihomoravském kraji se pak téměř shodovala s celostátním průměrem (průměr ČR činil 2,8 %).
- **Na konci roku 2018 převyšoval podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15–64 let v Jihomoravském kraji (3,9 %) průměr ČR (3,1 %) spolu s dalšími čtyřmi kraji, z toho pouze dva vykázaly ještě vyšší nezaměstnanost než studovaný kraj (Ústecký a Moravskoslezský).**
- V případě **průměrné délky evidence** uchazečů o zaměstnání se Jihomoravský kraj (**615 dnů**) nachází nad republikovým průměrem (574 dnů).
- Do charakteristik trhu práce lze zahrnout také průměrnou měsíční mzdu, která je však dostupná s ročním odstupem a je výrazně zkreslená mzdami v Praze, neboť průměrné republikové mzdy nedosáhl kromě Středočeského již žádný jiný kraj. Jihomoravský kraj a ještě Plzeňský kraj se mu však výrazně přiblížily a **průměrná mzda je zde čtvrtá, respektive třetí nejvyšší ze všech krajů.**

Graf 9: Vývoj počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání v Jihomoravském kraji v letech 2014-2018

Zdroj: Úřad práce ČR; vlastní výpočty

IV. Trh práce

- **V roce 2018 došlo k rekordně nejvyššímu počtu hlášených volných pracovních míst od roku 1993.** Do jisté míry je tento jev spojen poptávkou po zahraniční pracovní síle. Zde je nutno podotknout, že poměrně složitý administrativní proces při vyřizování zaměstnaneckých karet může zapříčiňovat rostoucí počet evidovaných volných pracovních míst, která však nelze z evidence vyřadit, přestože reálně tato místa již českým uchazečům o zaměstnání nabízet nelze. Místa spojená s požadavkem na zaměstnaneckou kartu totiž nelze vyřadit bez doloženého obsazení cizincem nebo bez písemného souhlasu zaměstnavatele. Zároveň také dochází k určitému zkreslení kvůli tomu, že zaměstnavatelé hlásí nadhodnocené počty volných míst, mimo to hlásí některá místa i opakovaně, a to právě kvůli žádosti o krátkodobé pracovní povolení, které má překlenout období do vyřízení zaměstnanecké karty.
- **Počet cizinců v Jihomoravském kraji dlouhodobě narůstá, k 31. 12. 2018 zde pracovalo 59 146 cizinců.** Mimo to bylo živnostenskými úřady v kraji registrováno 7 228 cizích státních příslušníků, kteří soukromě podnikají. Celkem se tedy na trhu práce v Jihomoravském kraji ke konci předchozího roku legálně pohybovalo 66 374 pracovníků ze zahraničí. V posledních letech můžeme sledovat nárůst cizinců na trhu práce v Jihomoravském kraji, což úzce souvisí se stále se zvyšujícím se počtem občanů ze zemí Evropské unie.

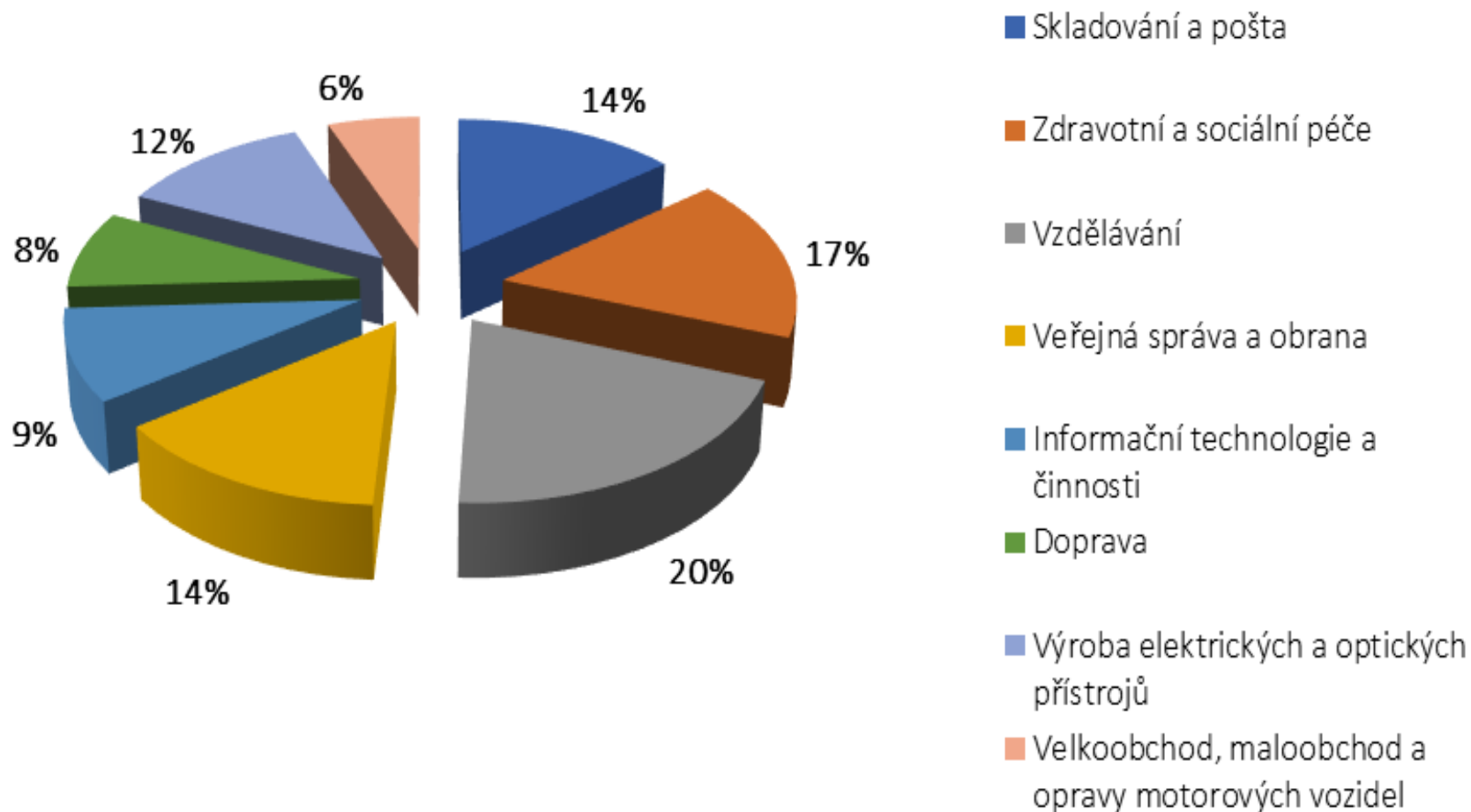
V. Nejvýznamnější zaměstnavatelé v JMK

1. Nejvýznamnější zaměstnavatelé v Jihomoravském kraji
2. Nejvýznamnější zaměstnavatelé v okresech JMK
3. Shrnutí

Při součtu zaměstnanců mezi dvaceti největšími zaměstnavateli v Jihomoravském kraji je nejvíce, a to z 20 %, zastoupeno odvětví Vzdělávání. Do tohoto klastru spadá hned několik největších institucí a to Masarykova univerzita, Vysoké učení technické v Brně a také Mendelova univerzita v Brně. Se 17% je následuje Zdravotnictví a sociální péče. Následují odvětví Veřejná správa a obrana a Skladování a pošta, z nichž je každé zastoupeno 14 %, Výroba elektrických součástek pak zaujímá 12 %. Zbýlá odvětví se pohybují pod 10 %. Z územního hlediska se 90 % těchto zaměstnavatelů nachází v okrese Brno-město, 5% Brno-venkov a 5% okres Břeclav.

Odvětvový klastr		Organizace		Popis činnosti	Počet zaměstnanců organizace v kraji		
Název	číslo	Název	CZ NACE		2016	2017	2018
Skladování a pošta	18	Česká pošta, s.p.	53	poštovní a kurýrní činnosti	nezjištěno	nezjištěno	5000-9999
Zdravotní a sociální péče	29	Fakultní nemocnice Brno	86	zdravotní péče	5000-9999	5000-9999	5000-9999
Vzdělávání	28	Masarykova univerzita	85	vzdělávání	5000-9999	5000-9999	5000-9999
Veřejná správa a obrana	27	Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje	84	veřejná správa	4000-4999	4000-4999	4000-4999
Informační technologie a činnosti	21	IBM Global Services Delivery Cent. Cz. Rep. s.r.o.	62	IT	4000-4999	4000-4999	3000-3999
Vzdělávání	28	Vysoké učení technické v Brně	85	vzdělávání	3000-3999	3000-3999	3000-3999
Zdravotní a sociální péče	29	Fakultní nemocnice u sv. Anny	86	zdravotní péče	2500-2999	3000-3999	3000-3999
Doprava	17	Dopravní podnik města Brna, a.s.	49	osobní přeprava	2000-2499	2000-2499	2000-2499
Výroba elektrických a optických přístrojů	9	Tyco Electronics Czech, s.r.o.	27	výroba elektrosoučástek	2500-2999	2000-2499	2000-2499
Výroba elektrických a optických přístrojů	9	ABB s.r.o.	27	výroba elektrosoučástek	1500-1999	1500-1999	1500-1999
Veřejná správa a obrana	27	Finanční ředitelství v Brně	84	veřejná správa	1500-1999	1500-1999	1500-1999
Doprava	17	České dráhy, a.s.	49	Osobní přeprava	1500-1999	1500-1999	1500-1999
Vzdělávání	28	Mendelova univerzita v Brně	85	vzdělávání	1000-1499	1500-1999	1500-1999
Velkoobchod, maloobchod a opravy MV	16	Albert Česká republika, s.r.o.	47	maloobchod	1500-1999	nezjištěno	1500-1999
Velkoobchod, maloobchod a opravy MV	16	Tesco Stores ČR a.s.	47	maloobchod	1000-1499	1000-1499	1500-1999
Skladování a pošta	18	Správa železniční dopravní cesty, státní org.	52	provoz železniční dopravní cesty	1000-1499	1000-1499	1000-1499
Informační technologie a činnosti	21	AT&T Global Network Services Czech Republic s.r.o.	62	IT	nezjištěno	nezjištěno	1000-1499
Veřejná správa a obrana	27	Úřad práce České republiky	84	veřejná správa	1000-1499	1000-1499	1000-1499
Výroba elektrických a optických přístrojů	9	Gebauer a Griller Kabeltechnik, spol. s r.o.	27	výroba kabelů, elektrosoučástek	1000-1499	1000-1499	1000-1499
Výroba elektrických a optických přístrojů	9	Honeywell, spol. s.r.o.	27	výroba a vývoj elektrických zařízení	nezjištěno	2000-2499	1000-1499

Odvětвовá struktura zaměstnanosti u TOP 20 zaměstnavatelů Jihomoravského kraje (procentuální zastoupení dle počtu zaměstnanců). Rok 2018

VI. Rozvojové záměry v kraji

- 1. Data z Úřadu práce ČR**
- 2. Prioritní hospodářská odvětví Jihomoravského kraje**
- 3. Informace CZECHINVEST**
- 4. Národní investiční plán ČR**
- 5. Informace z jiných zdrojů. Rešerše tisku.**

Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje RIS 2014–2020 určila tato prioritní hospodářská odvětví Jihomoravského kraje:

- A. strojírenství (NACE 25,28),**
- B. elektrotechnika (NACE 26, 27, 33),**
- C. Informační a komunikační technologie - ICT (NACE 61, 62, 63),**
- D. life sciences (NACE 01, 10, 21, 86).**

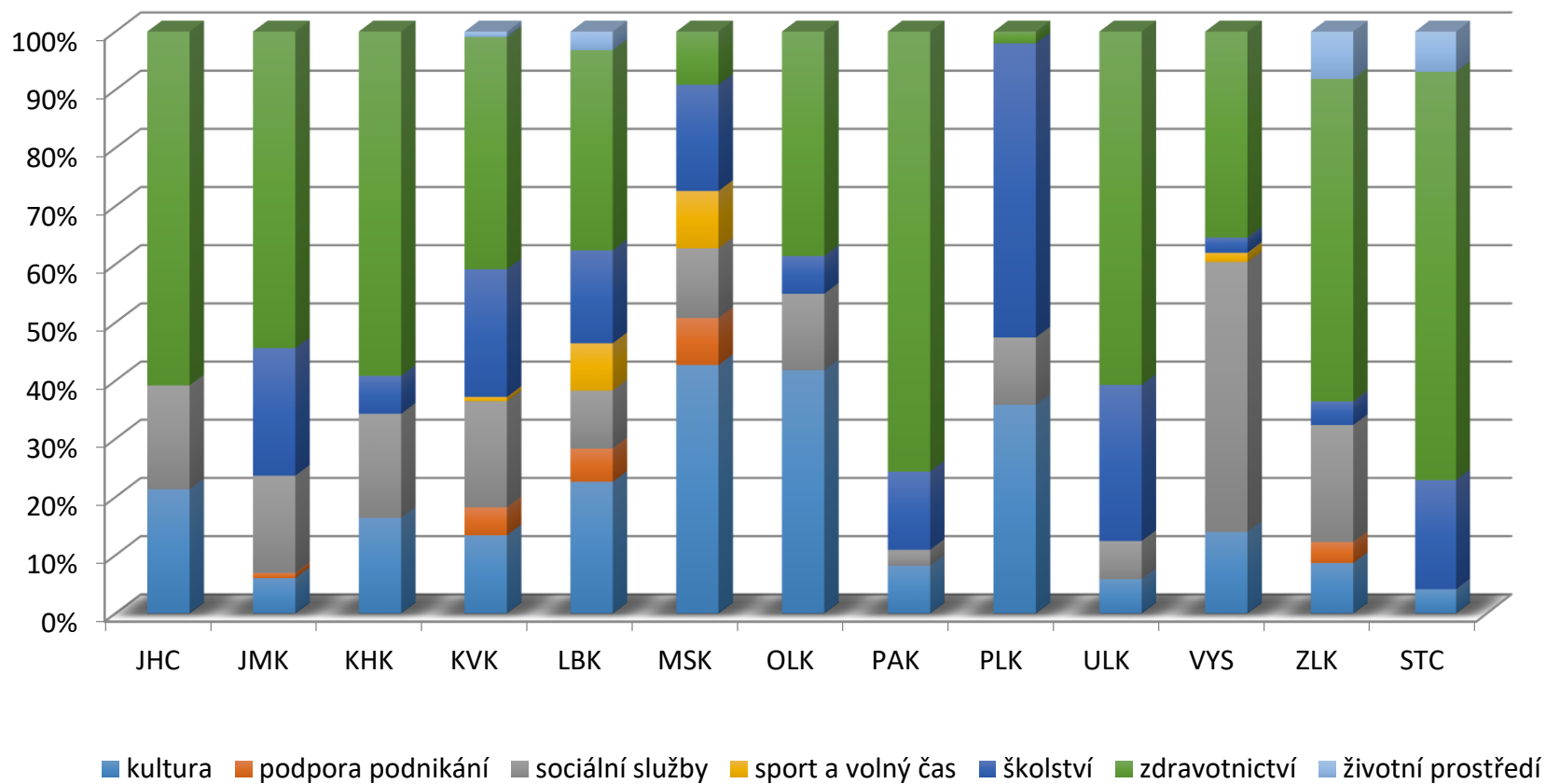
VI. Rozvojové záměry v kraji

- Významným zdrojem se pro nás stala data Czechinvestu. Soustředili jsme se na poskytnuté investiční pobídky za poslední čtyři roky. Z jejich analýzy nám vyplynulo, že v naprosté většině případů se jedná o relativně malé počty nově vytvářených pracovních míst. Pouze ve dvou případech je s investiční pobídkou spojeno vytváření řádově stovek míst, a to konkrétně u Deutsche Telecom Service Europe Czech Republic, s.r.o., Brno (565 míst) a následně v břeclavské ALCA PLAST, s.r.o. (129 míst). Ve zbývajících 20 subjektech by mělo vzniknout celkem 627 míst. Zajímavá je i jejich struktura: čtyři subjekty plánují vytvořit celkem 701 nových pracovních míst, a to v IT a sdílených a strategických službách, zatímco o zbývajících 620 míst, směřovaných do výroby, se podělí celkem 18 zaměstnavatelských subjektů. Šest z nich směřuje do kovovýroby (174 míst), tři do výroby dopravních prostředků (94 míst) a tři do gumárenství a plastikářství (169 nových míst). Ostatní subjekty pokrývají poměrně široké výrobní spektrum a v průměru vytvářejí kolem 25 nových pracovních míst. Nový subjekt se zásadním vlivem na trh práce nevzniká, spíše dochází k rozšiřování výroby u stávajících subjektů. Lze konstatovat, že uzavřené investiční pobídky nejsou v rozporu s RIS4 JMK.

Rozvojové záměry – Národní investiční plán

- Národní investiční plán bohužel není veřejně dostupný. Z dosud získaných údajů však vyplývá, že jak kraje, tak i města vidí největší potřebu směřování investičních výdajů do oblasti dopravních projektů (kraje 69%, města 51%).
- U měst 51 % směřuje do dopravní oblasti, 49 % pak do zbývajících potřeb, přičemž z pohledu zaměstnanosti pak na podporu podnikání z tohoto bloku směřuje pouhých 7 %. Výrazně vyšší položku pak tvoří sociální služby, zdravotnictví, cestovní ruch a školství, čili oblast služeb.
- Ještě výraznější je to u krajů: zde je požadavek na objem investic ve prospěch dopravy vyjádřen 69 %, zbytek pak prioritně směřuje do zdravotnictví, školství, sociálních služeb, částečně do kultury a podpora podnikání se krčí v závěru.
- Svoji roli v těchto požadavcích nepochybně sehrává i budoucí struktura dostupných evropských zdrojů.

Kraje – struktura ostatních projektů

Shrnutí

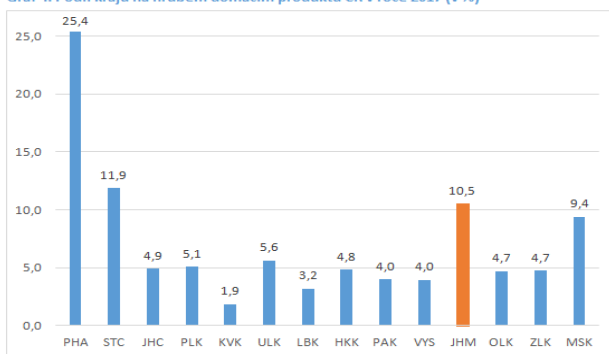
- **Jihomoravský kraj patří mezi nejvíce rozvinuté regiony v České republice. Disponuje kvalifikovanou pracovní silou a významnými vzdělávacími kapacitami.**
- **Výhodou je, že kraj v zásadě postupuje podle přijatých strategických materiálů.**
- **V kraji je soustředěno významné množství vědeckých a výzkumných kapacit s přímou vazbou na praktické využití. Po Praze je zde soustředěn druhý největší potenciál kapacit VaV v ČR, a to prioritně ve statutárním městě Brně.**
- **Z dlouhodobého hlediska dochází v Jihomoravském kraji při tvorbě HDP ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor sektoru zemědělství a průmyslu. Tato procentuální struktura víceméně koreluje s procentuálním podílem zaměstnanosti v jednotlivých sektorech.**

Shrnutí

- **Demografický vývoj je jak v ČR, tak v Jihomoravském kraji nepříznivý. Populace bude stárnout a negativně se vyvíjí také produktivní část populace v kraji. Počet cizinců v kraji kontinuálně narůstá, při současném vývoji však nedokáže nahradit demografický výpadek na trhu práce.**
- **Porovnáme-li nabídkovou a poptávkovou stranu trhu práce, do budoucna je zcela nezbytné přijmout zásadní řešení. Ta jsou spojena buďto s velmi vysokou investiční náročností, v jejímž důsledku se zvedne zásadním způsobem technologická úroveň výroby a nebude potřeba tak velký počet zaměstnanců, nebo se zásadními opatřeními, které tyto zaměstnance do kraje přivedou. Možné řešení je v cílené migraci, ta však musí odpovídat potřebám trhu práce.**
- **Je evidentní, že kdo chce být v budoucnosti úspěšný, musí již nyní investovat. Udržení či dokonce zlepšení pozic v souvislosti s nástupem automatizace, robotizace a digitalizace bude totiž nepochybně velmi investičně náročné. Tyto investice pak budou nutné nejen v oblasti technologické, ale rovněž v oblasti lidských zdrojů.**

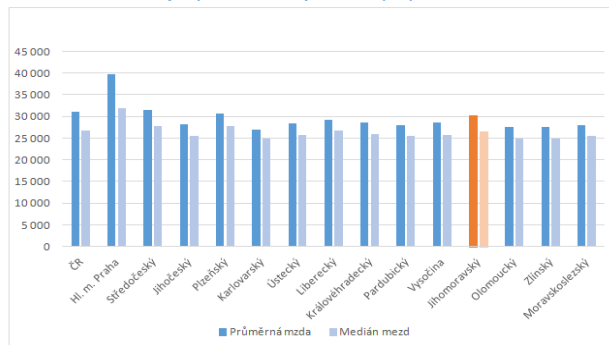
Makrotrendy Jihomoravského kraje - bonus

Graf 4: Podíl krajů na hrubém domácím produktu ČR v roce 2017 (v %)

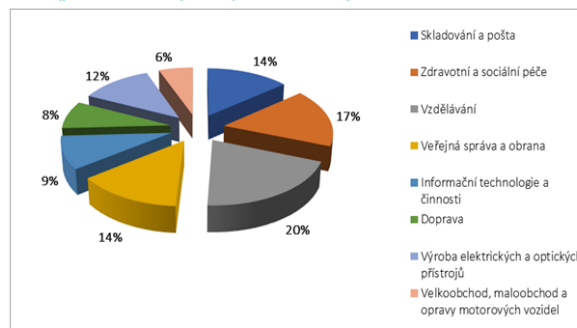
Zdroj: ČSÚ, *Databáze regionálních účtů, vlastní výpočty*

Graf 7: Srovnání mezd v krajích, průměrné hodnoty za rok 2017 (v Kč)

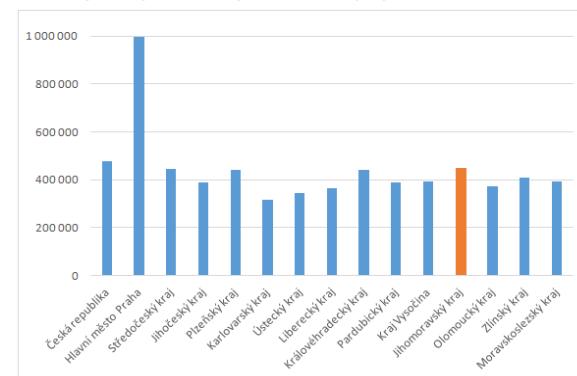
Zdroj: ČSÚ, *Statistické ročenky jednotlivých krajů ČR 2018*

Graf 11: Odvětvová struktura zaměstnanosti u TOP 20 zaměstnavatelů Jihomoravského kraje (procentuální zastoupení dle počtu zaměstnanců)

Zdroj: Úřad práce ČR, *vlastní výpočty*

Graf 5: Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v roce 2017 (v Kč)

Zdroj: ČSÚ, *Databáze regionálních účtů*

Děkujeme za pozornost.

Za realizační tým predikcí trhu práce v kraji

Ing. Jan Marek
Senior expert krajské platformy
Krajská hospodářská komora jižní Moravy
E-mail: kompas@khkjm.cz